

تاریخ موسیقی ایرانی

تاریخ موسیقی ایرانی که همواره با هنر و ذوق ایرانی همراه و همقدم بوده است را می توان به دو قسمت قبل و بعد از اسلام تقسیم کرد. مورد بعد از اسلام را تا موسیقی معاصر ادامه می دهیم اما در مورد قبل از اسلام باید تقسیم بندی هایی را انجام دهیم: دوره ی قبل از مادها. مادها. پارس ها و هخامنشیان. پارت ها و اشکانیان. ساسانیان.

قبل از مادها

این دوره که از هشت قرن قبل از میلاد تا قبل است شواهد بسیاری از جمله سنگ ها و سطوح حکاکی شده کتاب ها و دست نوشته ها را با خود به همراه دارد. مهمترین اثر یافت شده در مورد موسیقی این دوره "مهر چغامیش" می باشد که متعلق به ۳۵۰۰ سال قبل از میلاد است.

برای بررسی این دوره باید اثر تمدنهایی چون بابل و اشور و ایلام را - که متاسفانه چیز زیادی از آنها باقی نمانده - مورد بررسی قرار داد. اما شواهد اندک پیدا شده نیز خود صحت وجود موسیقی را در این دوره تصدیق می کند. به طوری که ساخت سازهای سنتور و تنبور را به این دوره نسبت داده اند.

دوره ی مادها

مادها - که در اصل اریایی بودند - دولتی در ایران باستان تاسیس کردند. مهمترین موسیقی ان دوران نغمات موسیقایی گات بوده است.

دوره ی هخامنشیان (۳۲۰ تا ۵۵۰ سال قبل از میلاد)

در کنار نغمات گات ها نوع دیگری از موسیقی با نام موسیقی رزمی و همچنین موسیقی بزمی در این دوره ساخته شد. طبل های این دوره جنگجویان را با انگیزه به میدان های نبرد راهی می کردند و تنبورها و نی ها از آنها در جشن پیروزی به گرمی استقبال می کردند.

دوره پارت ها (۲۵۰ قبل از میلاد تا ۲۲۴ بعد از میلاد)

این دوره که با حمله اسکندر به ایران همراه شد (قابل ذکر است که بعضی از مورخان وجود اسکندر و نبرد او با ایران را بزرگترین دورغ تاریخ می دانند و بر این باورند که شخصی با این نام و با این ملیت وجود نداشته است و اسکندر صرفا جنگجویی

ایرانی و از مخالفان داخلی هخامنشیان بوده است . نویسنده (موسیقی جدیدی را به ایران وارد کرد . وارد شدن موسیقی به این معنا نبود که موسیقی را از کشوری دیگر به ایران وارد کنند بلکه در این دوره موسیقی ازاد و مردمی شد و از بند دولت و دربار گریخت . در این دوره افرادی چون : بخشی ها در خراسان یا گوسان ها در تمامی مناطق ظهور کردند .

دوره ی ساسانیان (۲۲۴-۶۵۲ بعد از میلاد)

در این دوره باید به پیدایش " باربد ها " در تیسفون (پایتخت ساسانی) اشاره کرد . این دوره با پیدایش هفت خسروانی همراه بود که به جرات باید گفت سرمنشا موسیقی امروز ایران بوده است .

قبل از دوره ی دستگاهی :

این دوره دوره ای بود که مسلمانان دعوت اسلام را پذیرفته بودند (البته به عقیده ی برخی مورخان : نه حمله ی اعراب دعوت به حساب می آمد و نه اجبار مسلمانان به پذیرفتن پاسخ دادن به این دعوت بود . نویسنده) و دروازه های ایران را بسوی ارمانهای اسلام بروی خود گشوده بودند .

آمدن اسلام از هر دیدی که بنگریم در کشور ما باعث وقوع اتفاقاتی شد . به خوب و بد موضوع کار نداریم که از این مجال خارج است اما باید اقرار کرد که هم در فرهنگ و هم در زندگی ما تاثیر بسزایی گذاشت . موسیقی ما هم طبیعتاً از این روند خارج نبود . موسیقی ما در این دوره کمی ایینی تر جلوه کرد . ایرانیان - که در تمام دوره ها هوش و ذکاوت خود را در حفظ ارمانهای ایرانی نشان داده بودند - این نوع موسیقی ایینی را به سمت عرفان ایرانی سوق دادند . در این میان به نی نوازی مولانا جلال عارف نامی این مرز و بوم باید اشاره کرد که بهترین نوع موسیقی ایینی بوده است .

در برحه ای از زمان اکثر نقاط ایران خود را به عنوان خطه ای صاحب موسیقی و علاقه مند معرفی کردند (این واقعه حدود صد سال بعد از نوع مشابه ان در ژاپن رخ داد . به طوری که صد سال پیش از ایرانیان موسیقی ژاپن از چنگ راهبان و خدایان و درباریان خارج شد و به عامه ی مردم رسید . نویسنده) و موسیقی مقامی در ایران شکل گرفت . به خاطر زیر سلطه بودن ایران در زمان اعراب امروزه کشورهای عربستان عراق و ... را نیز می یابیم که دارای موسیقی مقامی می باشند اما لازم به ذکر است که اولین نوع این موسیقی متعلق به ایرانیان بوده است .

به خاطر تنوع طلبی ایرانیان و اینکه ایرانیان همیشه خواهان برتری نسبت به سایر اقوام بودند چندین سده بعد از پیدایش موسیقی مقامی موسیقی دستگاهی در ایران شکل گرفت .

دوره ی دستگاہی

این دوره اوج اعتلای موسیقی در ایران می باشد . شروع آن از چندین سده بعد از اسلام است و تا کنون در میان ایرانیان به عنوان موهبتی تاریخی نگاه داشته می شود . بله ... نگاه داشته شدن نه به عنوان میراثی شی گونه . بلکه به عنوان فرهنگی که امروزه انرا فرهنگ شفاهی می نامند . فرهنگی که در آن انسان به اوج انسانیت دست می یابد . در کنار موسیقی درس عشق می گیرد و نظام اخلاقی خویش را استوار می سازد .

موسیقی دستگاہی از جمع اوری تک تک مقام ها (از خراسان گرفته تا خوزستان) گرد آمده است .

گنجها را فشرده کردند و مانند نگینی در انگشتر پایتخت قرار دادند .

و امروزه شاهد موسیقی دستگاہی - ردیف هستیم . انرا می آموزیم . آموزش می دهیم . می نوازیم و از خود یادگاری می گذاریم

ردپایی یا سندی در تاریخ بر موجودیت موسیقی درست و اصیل ایرانی که متأسفانه امروزه رو به زوال رفته و با موسیقی سنتی

اشتباه گرفته می شود ...